

Ανάγνωση πρώτου επιπέδου

«Φιλοκτήτης»

ΜΟΛΙΣ δύο χρόνια μετά τον «Φιλοκτήτη» του «Θεάτρου Τέχνης» με σκηνοθέτη και πρωταγωνιστή τον Γ. Λαζάνη, το «Εθνικό Θέατρο» στην ίδια - όχι, όπως σε άλλες του, εύφορη - μετάφραση του Λ. Ζενάκου, ανέβασε το προτελευταίο, σοφότατο, αριστούργημα του Σοφοκλή.

Δυστυχώς όπως και εκείνη, έτσι και αυτή η παράσταση δεν μπόρεσε να κλονίσει την ερμηνεία του Αλέξη Μινωτή.

Ξέρω ότι είναι ανοίκειο να μετράμε στο θέατρο με γνώμονα τις κορυφές, αλλά δεν αναφέρομαι στον ηθοποιό Μινωτή, αλλά στην άποψη. Και πρέπει εδώ να εντοπίσω το

Νίκος Κούρκουλος (Φιλοκτήτης) και Δημήτρης Λιγνάδης (Νεοπτόλεμος) από την παράσταση στην Επίδαυρο

Του ΚΩΣΤΑ
ΓΕΩΡΓΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ

παράδοξο: η παράσταση του Μινωτή, όλες οι μεταδικτατορικές, ως σύνολο, ως παραγωγή δεν ήταν καλύτερες ούτε από του «Θεάτρου Τέχνης», ούτε από την προχθεσινή του Διαγόρα Χρονόπουλου. Άλλο η παραγωγή, άλλο η σύλληψη. Ο Μινωτής διέθετε μια πνευματικότητα, ώστε μπορούσες να διακρίνεις τους υψηλούς στόχους, που κυνηγούσε με τις ερμηνείες του.

Ο «Φιλοκτήτης» είναι ένα πολύ επικίνδυνο έργο. Ευριπιδικότερο από τα άλλα του Σοφοκλή, παρόλο που για χρόνια συμπορεύτηκε με τον αργετικό Ευριπίδη, νομίζεις ότι ρέπει προς τον ρεαλισμό, ενώ ενέχει όλο το ηθικό και μεταφυσικό στοιχείο που διαρρέει από τον καταγωγικό «Αίαντα», το έργο του Σοφοκλή.

Συχνά οι σκηνοθέτες παγιδεύονται στα εξωτερικά γνωρίσματα του έργου και εξαπλώνονται σε χαρακτηρισολογικές αποχρώσεις, στις συγκρούσεις και στη γοητεία της πλοκής.

Στην παράσταση του «Εθνικού Θεάτρου», που σπεύδω να πω διακρινόταν για την επιμελημένη παραγωγή, ο σκηνοθέτης δούλεψε με λεπτομέρεια πάνω στις σχέσεις και αφέθηκε στον προσωπικό οίστρο των ηθοποιών που διέθετε καθένας πάλι από αυτούς ανέπτυξε τον χαρακτήρα που ενσάρκωσε ανάλογα με τις ικανότητές του και την αισθητική του σχολή.

Η δράση εξαντλήθηκε στο κέντρο της ορχήστρας και οι σχέσεις διέγραφαν γραφικά τρίγωνα και μικρούς κύκλους. Είχες την εντύπωση πως η παράσταση σχεδιάστηκε για

να διενεοσκοπηθεί και να διευκολύνει τα κοντινά πλάνα και την έλλειψη βάθους. Εξ ου και τα πυκνά σκοτάδια του βάθους και τα εσωτερικά φώτα και οι έντονες φωτοσκιάσεις.

Η παράσταση παίχτηκε σαν να προοριζόταν για κλειστό χώρο, για στούντιο.

Το θαυμάσιο σκηνικό του Δ. Φωτόπουλου έμεινε διακοσμητικό, αφού σχεδόν αχρηστεύθηκε λειτουργικά και αποτέλεσε αρχιτεκτονικό στοιχείο φόντου.

Αλλά και η μουσική σύνθεση του Δημ. Παπαδημητρίου καταγόταν από τα αμερικανικά κινηματογραφικά πρότυπα. Ελικός φόρτος, προγραμματικά μοτίβα, προεξαγγελτικά στοιχεία, υπογραμμίσεις στις σκηνές... σασπένς. Αυτή καθεαυτή ενδιαφέρουσα σύνθεση, αλλά έξω από τα τραγικά μεγέθη το τραγικό δεν έχει ανάγκη μουσικής στήριξης. Χρειάζεται μουσική φωτισή!

Η Μαρία Χορς που είχε χορογραφήσει παλιότερα και τους χορούς του Μινωτή, είχε στη διάθεσή της ένα πολύ αδύνατο υλικό (φοβάμαι πως τα καλύτερα στελέχη τα απασχόλησαν οι «Ιππείς») με ασαφή κίνηση (που από ευκολία κατέφευγε στο... μπαλέτο) και ανομοιόμορφες φωνές - ο παραδοσιακός στόμφος του Δαδινόπουλου δεν συμβιβαζόταν με τον λυρισμό του Ροζάκη. Εξάλλου η... δημοκρατική μοιρασιά ολόκληρων χορικών

σε ασθενείς φωνές και ακαλλιέργητες, οδήγησε χορικά στην ακαταστασία και τον απλό θόρυβο.

Ο Νίκος Κούρκουλος είναι ηθοποιός με θητεία στο τραγικό είδος και με ικανότητες. Η φωνή του έχει ωριμάσει σε όγκο και ένταση. Δυστυχώς στο Φιλοκτήτη κράτησε από την αρχή ένα και μοναδικό ηχόχρωμα και έναν τόνο που δεν μεταλλάχτηκε. Φωνητικά είχε θαρρώ, περισσότερες δυνατότητες από αυτές που έδειξε.

Ο Φιλοκτήτης είναι τυπικός σοφοκλείος ήρωας - αντιστρατεύεται στο θείο σχέδιο για το οποίο είναι προορισμένος. Η θέση αυτή δεν αναιρείται εξαιτίας της τελικής ευριπίδειας από μηχανής επιφάνειας του Ηρακλέους. Ο Κούρκουλος παρουσίασε έναν ήρωα τρωτό, ζήτουλα, ευαίσθητο, λυρικό, φιλάνθρωπο, ενώ είναι εριστικός, πεισματάρης, μνησικάκος και απελπιστικά θεομόναχος.

Πιστεύω ότι ο Κούρκουλος με μια θαυμάσια επεξεργασία θα πλησιάσει το στόχο και το τραγικό μέγεθος.

Ο Καλαβρούζος σχεδίασε με φειδώ και μέτρο, κίνηση και λόγο του Οδυσσέα. Το περπάτημα της αλεπούς ήταν ένα επίτευγμα και ο σκεπαστός λόγος πειστικός και πανούργος.

Ο Δημήτρης Λιγνάδης περισσότερο ορμητικός, ρομαντικός και ευθύς έπλασε έναν έξοχο Νεοπτόλεμο. Λόγος, μετρημένη κίνηση και σκηνικό ήθος προαναγγέλλουν μια ευοίωνη θητεία σε ένα είδος που έχει απαιτήσεις. Τα προσόντα του νεαρού ηθοποιού είναι πλούσια για να τις εκπληρώσουν.

Ο Ηρακλής του Δ. Αρώνη αδρός μέσα στο εξάισιο κοστούμι του Φωτόπουλου.